

Jerzy Kowalak

1943–2005

Po krótkiej chorobie zmarł 27 grudnia 2005 roku Profesor Jerzy Kowalak, przeżywszy 62 lata. Był doskonałym znawcą wielu metod matematycznych i komputerowych systemów operacyjnych. Już w czasie studiów uniwersyteckich wykazywał duże zainteresowania zastosowaniem matematyki w ekonomii. Wyróżniała go ciekawość badawcza oraz rzetelność i skrupulatność prowadzonych badań. Jego publikacje oraz prace niepublikowane z ekonometrii i ekonomii matematycznej były klarowne. Był sumiennym pedagogiem. Bardzo starannie przygotowywał się do zajęć prowadzonych z kilku dziedzin dyscyplin matematyczno-statystycznych i ekonometrycznych, co wymagało wszechstronnego i gruntownego przygotowania pochłaniającego dużo czasu. Był związany z Akademią Ekonomiczną w Poznaniu 38 lat, do końca życia. Poza przedmiotami interesujących go dyscyplin jego pasją była muzyka klasyczna i historia Europy po kongresie wiedeńskim.

Urodził się 20 lutego 1943 roku w Poznaniu w rodzinie robotniczej jako syn Antoniego i Władysławy z domu Jaśkowiak. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w 1962 roku podjął studia z matematyki na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii, UAM, które ukończył w 1967 roku. Będąc magistrantem prof. Władysława Orlicza, uczestniczył także w seminarium, które prowadził prof. Zbigniew Czerwiński, kierownik Zakładu Ekonometrii w WSE. W toku czwartego roku studiów na UAM Jerzy Kowalak uzyskał bowiem stypendium naukowe ufundowane przez Zakład Ekonometrii dla uzdolnionych studentów matematyki UAM.

Pod kierunkiem prof. Czerwińskiego napisał pracę magisterską *Zastosowanie teorii gier do sprawdzenia hipotez statystycznych*. Praca ta stała się podstawą uzyskania przez niego w marcu 1967 roku magisterium z matematyki na UAM. We wrześniu 1967 roku zaczął pracować w Zakładzie Ekonometrii w charakterze asystenta-stażysty, a w październiku 1968 roku kolejną na stanowisku asystenta i starszego asystenta.

Początkowo pomagał w obliczeniach na potrzeby prac magisterskich na maszynie ODRA 1003 i w organizacji Ośrodka Obliczeniowego na Uczelni. Zatrudnienie zdolnego matematyka miało duże znaczenie dla rozwoju Zakładu Ekonometrii, który z czasem został przekształcony w Katedrę Ekonometrii.

Doktoryzował się 9 lipca 1976 roku na Wydziale Planowania i Zarządzania AE na podstawie rozprawy: *Wybrane typy funkcji produkcji w badaniach procesów produkcyjnych w polskim przemyśle uspołecznionym w latach 1970–1974*. Promotorem był prof. Czerwiński. Praca dotyczyła szacowania parametrów ekonometrycznych modeli funkcji produkcji o stałej elastyczności substytucji (tzw. funkcje CES), co wówczas stanowiło jeden z głównych problemów możliwości praktycznego wykorzystania tej funkcji jako uogólnienie funkcji Coba-Douglasa. Adiunktem Jerzy Kowalak został w sierpniu 1976 roku. Był nim do czasu habilitacji.

Habilitował się 14 stycznia 1994 roku na podstawie monografii *Sterowanie statystycznie optymalne w ekonometrycznych modelach wzrostu* (Wydawnictwo AE, Poznań 1993), uzyskując stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie ekonometrii. Przedmiotem tej publikacji były problemy konstrukcji procedur sterowania bieżącego i w modelach wzrostu gospodarczego, ujmujących czynniki losowe. Zaprezentował wybraną metodę sterowania stochastycznego oraz możliwości jej wykorzystania dla celów sterowania wzrostem gospodarczym. Przedstawił wyniki weryfikacji empirycznej przydatności tej metody w przypadku zastosowania jej dla opisu procesu wzrostu modelu jednosektorowego jednoczynnikowego (wersja Harroda-Domara) oraz dynamicznego modelu Leontiewa. Jest to pierwsze w Polsce udane zastosowanie jedno- i wielosektorowych dynamicznych modeli wzrostu z dynamicznym równaniem stanu gospodarki, uwzględniającym przyrost inwestycji i salda wymiany z zagranicą, pokazujące potencjalne możliwości sterowania wzrostem.

Kilka lat po habilitacji, w październiku 1998 roku, Jerzemu Kowalakowi nadano stanowisko profesora nadzwyczajnego Akademii Ekonomicznej. Podstawę stanowił dorobek naukowo-badawczy i dydaktyczny. Od grudnia 1995 roku w pracy własnej zajmował się sterowaniem statystycznie optymalnym w nieliniowych ekonometrycznych modelach. Chodziło mu o uogólnienie metod sterowania stochastycznie optymalnego przedstawionych w pracy habilitacyjnej na przypadek pewnych modeli nieliniowych. Kontynuując te badania, przygotowywał pierwszą wersję modelu nieliniowego. Nie opublikował jednakże rezultatów prowadzonych badań.

Ilościowy dorobek publikacyjny Profesora Jerzego Kowalaka nie jest zbyt duży. Obejmuje 29 pozycji bibliograficznych, w tym 2 książki (jedna we współautorstwie), 11 artykułów, 5 referatów wygłoszonych na seminariach krajowych oraz współautorstwo 4 skryptów. Do jego osiągnięć należy także rozdział w badaniach objętych Centralnym Programem Badań Podstawowych (CPBP).

Profesor Kowalak miał wiele zajęć dydaktycznych dla studentów stacjonarnych i w punktach konsultacyjnych w Bydgoszczy i Zielonej Górze. Prowadził wykłady z rachunku prawdopodobieństwa i statystyki matematycznej, ekonometrii i badań operacyjnych, nieliniowych metod analizy i programowania szeregów czasowych oraz symulacji zdarzeń losowych.

Pełnił różne funkcje organizacyjne. Był komendantem hufca pracy, opiekunem grup studenckich, organizatorem i opiekunem praktyk naukowych zagranicznych studentów oraz członkiem Wydziałowej Komisji Badań Naukowych.

Za swoje osiągnięcia został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Otrzymał też nagrody rektora.

Profesor Jerzy Kowalak był człowiekiem prawym, skromnym i budzącym zaufanie. Dla nas pracujących w Katedrze Ekonometrii był kimś bliskim, starszym lubianym kolegą, przykładem sumiennego pracownika. Prawie codziennie niezmordowanie spędzał kilka godzin pochylony nad klawiaturą komputera. Z głębi jego pokoju dochodziła ukochana muzyka klasyczna. Taki pozostanie w naszej pamięci.

Dorota Appenzeller